

NOTES HISTÒRIQUES DEL CAMÍ DE SOLLERIC

Aquest camí apareix ja documentat en l'acta del Consell (antic òrgan de govern municipal) de dia 14 de desembre de 1638: *"mes fonch preposat per lo sobre dit jurat que en el camí de Sollerich hiha molt mal camí si son de parer que se adop dit camí attes que m. reus pagen tall a la vila sobre la qual preposicio fonch conclus difinit y determinat per tot lo sobre dit consell que se adop dit camí y ques pague de diners cumuns fins a 5 lliures"*.

Aquest document fa referència al camí de Sollerich. El nom de M. Reus que apareix al document fa referència a D. Miquel Reus, propietari de la possessió de Sollerich. També dins una acta del Consell del dia 6 de gener de 1674: *"A los dit die y any fonch proposat per lo Honor Miquel Moya jurat en nom y veu de tots los Altres dient que el Sr. March Valles a intimat una lletre de la Real Audientia ab la qual mana que li pagan lo mitad de lo que a gastad per adobar el camí de sollarich demana a voses merses si ley pagara o si li faram contrari sobre de la qual prepositio han discoregut los vots de un en altre y han conclus resolt y difinit per tod lo sobredit concell que per quant adobat el camí y noa cridat los Honos jurats al lo concert que li donen per dit adop fins a 5 lliures y quant no les vulla que se li fase contra fins a sententia difinitive"*.

Aquest document fa referència al camí de Sollerich. Pel que fa al nom de March Valles que apareix al document, al llibre de cadastre de 1677 (A.M.A. Sig. 2352), apareix D. March Valles d'Almadra.

A l' acta del Consell de dia 5 de març de 1721, *"fonch proposat per lo honorable Jaume Piza Regidor en nom i veu de tots los altres [...] demana que la nostra universitat i vila contribueixia en adobar al camí de Almedra en los motius continguts en dita petició: 1º pose que al camí vulgarment dit de Almadra qui va a le vila de Alero al lloch y possessio dita Almadra proseguint desde alli a le muntaña y camí publich y Reial per tal estat tingut y reputat de prasant y de tems molt antich a que responem que lo dit camí qui va de dita vila de Alero a Almadra mai ses anomenat mes que al camí de Almadra que de dits predios en amunt tot son trevesies une va al tosal vert altre qui va a Sollerich altre qui va a Massanella y altres parts [...]"* .

En un plet que sorgí l'any 1741 entre Pere Jeroni Sampol Vallés, propietari d'Almadrà, i els jurats de la vila d'Alaró, degut a la recomposició de camins, podem llegir el següent: *"...pues en el mesmo camino passandose por el Predio Son Berga siendo assi que antes era camino serrado y por haverse malbaratado se raparo a expensas de su dueño pasando antes por dentro de olivar de modo que el mesmo dueño que es Dna. Catalina Vallés y Vilallonga viuda hase pocos años quiso que se bolviesse por el mesmo camino antigo por un buen trecho, y lo hiso recomponer a sus costas sin pedir a la Villa. Del mesmo modo Dn. Marcos Reus Valles y Berga costeadó el camino, y tambien es publico de Oriente como el de Almedra y la Villa no ha contribuido en cosa alguna..."* .

Aquest document que fa referència al camí d'Alaró a Almadrà, per s'Alcadena, però també fa una referència al camí públic de Sollerich i Orient, en el que D. Marcos Reus, propietari de Sollerich, hi va contribuir a la seva reparació.

El 3 de novembre de 1741 els jurats declaraven: *"los quals dits Regidors han prestat jurament, en ma i poder del Honor Juan Sampol Balla Real dihen que al camí no va tant solament a una pocessio sinos que va ala muntaña y arribe fins al Santuari de nostra Sra. de Lluch y que dits Regidors diuen, y declaren, que mes es tander que Real sagons al camí de Sollerich, qui tambe va ha Orient qui aquest menos se pot aturar, y al camí qui ve de Biniali a la vila de Alaró, passar per al pont del camí de Muro, y tira dretha ha Consell, y despues ve Alaró, y aquest camí es diu tander per ser branque del camí Real, y axi molts altres camins..."* (A.R.M. Sig. AA 684/15, núm. 7).

El 14 de novembre de 1773, a l'acta de la sessió de l'Ajuntament de Bunyola, es reflecteix l'inici d'un procés entre aquest consistori i el Marquès de la Romana, ja que *"el Mayoral del Predio de Sollarich se ha propasado abantadamente (sic) mandando tapiar el camino Real por donde se va del lugar de Orient en la villa de Alaro sin mas orden ni autoridad que la del Sr. Marques del expresado Predio sin reparar que de tiempo immemorial se ha pasado siempre por el expresado camino no solo a pie y con cavalgaduras si que tambien con carros y sin que jamas se hayan tenido la menor contradiccion [...]Y por todo el consejo se resuelto concluso finido y determinado nunguno discrepante el que se practiquen los medios mas condusentes y nesesarios afin de que se reponga el atentado cometido por el expresado mayoral abriendo el expresado camino..."*.

Com a continuació del document anterior, l'Ajuntament de Bunyola, en sessió del 28 de febrer de 1779, seguia el plet amb el Marques de Solleric degut a aquest camí: *"En la Villa de Bunola del Regno de Mallorca a los veinte y otcho febrero de mil setesiento setenta y nueve. Ayuntados y convocados en esta casa consistorial en esta presente Villa los Magnificos Señores Sebastian Nadal Miquel Piza Jayme Cladera y Juan Morey Regidores presidiendo en ella el Magnifico Señor Ramon Muntaner Bayler Real en este Ayuntamiento se ha tenido presente la mapa presentada por el Marques del Predio Sollarich en los autos sigue contar esta Universidad y Villa y en su vista se acordo que en la mapa no puede corresponderse i dar a comprender lo asperoso y peligroso que es el camino de la escaleta por estar dicho camino por ensima de unos montes y despanaderos y en dicha mapa parese ser muy fasil el transitarlo el paso que es el de la disputa que es muy fasil por estar sito en las faldas de los montes y asi mesmo el camino de la escaleta en la mapa parese ser muy corto de lo que debe hazer por cuyo motivo se da poder al Procurador de esta Licenciado Juan Muntaner para que lo haga presente a la Real Audiencia practicando todas las diliencias hallara condusentes y necesarias de todo lo qual y para que coste he continuado el presente auto de Ayuntamiento y lo firmaron Ramon Muntaner Bayle Real Sabastian Nadal Regidor Miguel Piza Regidor Juan Morey Regidor de que doy fe"*.

Aquest document de l'Ajuntament de Bunyola, reflecteix perfectament l'existència del camí que des d'Alaró es dirigeix a Orient, per Solleric. En el document apareix com camí reial des d'Alaró fins a Orient, utilitzat des de temps immemorial, per anar a peu, amb bístia o fins i tot amb carro i de més fàcil trànsit i seguiment que l'altra camí públic d'Alaró a Orient, per s'Escaleta.

En aquest arxiu trobam, amb data de 24 de juny de 1816, un expedient general sobre la recomposició de camins de Mallorca, instruida pel Director General de Camins de Mallorca, Don Leonardo Oliver, on presenta la relació de camins que s'han adobat dins el darrer any en els diferents pobles de l'illa, on apareix Alaró i *"El camino que de esta villa va a los Predios Almadrá y Sollarich..."*

En el llibre corresponent al municipi d'Alaró apareix un instrument de data de 10 de juliol de 1821, que recull la hipoteca de *"la piessa de tierra llamada la sort den Cabot, situada en el termino de Alaró que confina con camino publico que va a los predios Aumedrá y Sollarich..."*.

Aquest document fa referència al camí públic d'Alaró a Solleric, en el tram comú que des d'Alaró també es dirigeix a s'Alcadena i Almedrà.

A l'acta de la sessió plenària de l'Ajuntament d'Alaró celebrada el 31 de març de 1839 es reflecteix la distribució dels camins del terme entre els diferents regidors, on apareix el camí de Solleric: *"Al del síndico Don Sebastián Valles el camino de Sollarich y travesías que de este camino conducen al Castillo"*.

Dins un *Itinerario General de los caminos existentes en el territorio de dicho pueblo (Alaró)*, elaborat per l'Ajuntament d'Alaró en execució del Reglament de 8 d'abril de 1848, apareix amb el

núm 5, el camí d'Orient, amb inici "el de Orient del llamado Son Pol a la parte del Monte" i final "el de Orient, en el lugar de este nombre". Quan als llocs per on discorre el camí, diu "el de Orient cruza el Torrente de Sollerich", amb una longitud dins el terme d'Alaró de "lengua y media" i una amplada de "18 pies". A l'apartat del dictamen que l'ajuntament ha de fer per a cadascun dels camins, diu: "los cinco caminos indicados en la actualidad deben ser considerados como vecinales". A l'apartat d'estat de conservació, diu: " el de Orient en mal estado. Es de herradura".

En data de 10 de febrer de 1849: "D. Jaime Fiol y Ripoll Alcalde Constitucional de la villa de Alaró de la provincia de las Baleares, Certifico: que este itinerario ha estado de manifiesto durante quince dias en la casa del Ayuntamiento, y que se ha publicado por pregones como se acostumbra a fin de que todos los vecinos pudieran examinarlos y presentar las reclamaciones y observaciones que tuvieran por convenientes".

Uns dies més tard, el 12 de febrer de 1849: "El Ayuntamiento de la villa de Alaró de la Provincia de las Baleares convocado en ejecución del art. 6º del reglamento sobre caminos vecinales de 19 de abril de 1848 teniendo a la vista el itinerario de clasificación de los caminos pertenecientes a dicho pueblo en que se marcan sus límites y anchura, y teniendo también presente que ninguna reclamación ni observación se ha hecho, es de opinión que deben clasificarse como caminos vecinales los designados con los numeros 1, 2, 3, 4 y 5...".

En el llibre que recull les translacions de domini del municipi d'Alaró apareix, amb data del 21 de gener de 1854, l'establiment d'una peça de terra anomenada Son Pol que fa partió amb "camino publico de Sollerich".

Aquest document fa referència al camí públic d'Alaró a Sollerich. Actualment, el topònim de Son Pol es localitza a la vora de la carretera d'Alaró a Bunyola, per Orient, prop del nucli urbà d'Alaró i que antigament corresponia al camí de Sollerich

El 28 de desembre de 1862 el registre d'Inca registrava la venda d'un olivar situat en el terme d'Alaró, que "Linda con camino que conduce a varios predios, llamado de Sollarich y pasa por dentro la propiedad que se enagena, con tierras de adquirente, con otro camino que conduce a Almedrá, con tierras de Sebastian Coll y con las de Son Peña Flor propias de D. Pedro Francisco Font dals Alors".

L'acta de la sessió de l'Ajuntament d'Alaró de dia 10 de setembre de 1875 ens parla de la subasta pública de broça del camí de Sollerich: "El Sr. Alcalde hizo presente que las avenidas de aguas por las arroyadas de Son Peñafior y de Son Curt a causa del aguacero de ayer han producido broza en el camino de Sollerich o sea en el trayecto entre ambas arroyadas que lo atraviesan proponiendo la venta de la misma en pública subasta".

El 4 d'octubre de 1886, en carta del batle d'Alaró dirigida a la Diputació Provincial, es pot llegir el següent: "Exmo. Sor. Acordada por el Ayuntamiento que tengo la honra de presidir en sesion de 26 de setiembre próximo pasado la construcción de un puente en el punto de Sollerich que lo atraviesa el camino que partiendo desde el que conduce al predio del mismo nombre y Orient llega a los predios denominados Almedrá empalmando con el que va a Lloseta por ser de notorio interés público".

Del 12 de desembre de 1886 és la sol·licitud d'obra d'uns veïnats d'Alaró en la qual s'esmenta el camí de Sollerich: "desean reconstruir la paret de cerramiento de su finca recientemente adquirida de la Sort de la comuna plana que linda con el camino público de Sollerich ocupado su mayor parte en aquel trayecto por escombros y piedras lo mismo que el muladar antiguo y como no pueden verificarlo sin el correspondiente permiso". (A.M.A. Secció Urbanisme i Obres. Sig.2748).

En el document elaborat per l'Ajuntament titulat *Interrogatorio de datos y noticias para la preparación del plan de obras municipales a fin de mejorar el estado actual de los caminos públicos*, de l'any 1893, i a petició del Govern Provincial, apareix un llistat de camins públics, on s'inclou en novena posició el camí de Sollerich: "*El camino público rural de 6 kilómetros con dirección al N conduciendo a varios predios inmediatos al mismo denominado de Sollerich que empalma con el vecinal de primer orden llamado de Consey*".

Del 1893 hi ha una relació dels camins veïnals que s'han de millorar amb caràcter preferent, elaborada per Obres Públiques, on apareix el camí d'Alaró a Orient "*aprovechando lo más posible el camino de Alaró a Sollerich*".

A l'acta de la sessió de l'ajuntament alaroner de l'11 de juny de 1911, "El concejal D. Bartolomé Vicens hizo presente los beneficios que puede reportar a este pueblo la nueva ley de caminos vecinales y para ello propuso al Ayuntamiento que acuerde y señale los caminos carreteros que cuida esta Corporación a fin de que en su día se pueda solicitar del Ministro de Fomento los beneficios que concede la citada ley. Enterado el Ayuntamiento despues de discutido enteramente este asunto se acordó por unanimidad señalar como caminos vecinales los siguientes:

De Alaró a Palma por Son Torrella.
De Alaró a Inca por Lloseta.
De Alaró a Biniali por Consey.
De Alaró a Orient por el Castillo.
De Alaró a Lluch por Sollerich.
De Alaró a Santa Maria por Son Antelm.
De Alaró a Orient por el Estret.
De Alaró a Binisalem por Bañols.
De Alaró a Binissalem por el Pont Trancat".

El 4 de juliol de 1911 apareix el borrador d'una carta del Batle d'Alaró dirigida al Ministre de Foment: "D. Mateo Balle Real Alcalde del Ayuntamiento de la villa de Alaró, provincia de Baleares, en nombre y representación de dicha corporación a V.E atentamente expone: que cuidando este Ayuntamiento del arreglo y conservación de los caminos carreteros qua a continuación se expresan.

De Alaró a Palma por Son Torrella.
De Alaró a Inca por Lloseta.
De Alaró a Biniali por Concey.
De Alaró a Orient por el Castillo.
De Alaró a Lluch por Sollerich.
De Alaró a Santa Maria por Son Antelm.
De Alaró a Orient por el Estret.
Suplica a V. E. se sirva dar las oportunas instrucciones a esta Corporación para poder disfrutar de los beneficios que concede la vigente ley de caminos vecinales".

A la *Relación detallada de todos los caminos vecinales que prestan servicio en la fecha y sirven a la circulación rodada existentes en este término municipal*, de dia 14 de juliol de 1911, elaborada per l'Ajuntament d'Alaró, el camí "*De Alaró a Lluch por Sollerich*" consta amb una longitud de 6 km., amb pas per les possessions de Son Fuster, Can Cladera, Son Cadena, Son Bergas, s'Olivaret i Sollerich.

Amb data de 4 de maig de 1914 el Negociat de Camins Veïnals d'Obres Públiques del Govern Civil de la Província de Balears, declarà provisionalment d'utilitat pública el "*camino vecinal de Alaró a Orient por Sollerich*".

El 2 de juny de 1914, dins la relació de camins que participen en el II concurs de subvencions de camins veïnals, al terme d'Alaró trobam, entre d'altres, una subvenció de 300 pessetes pel camí que va d'Alaró a Orient per Solleric.

En la memòria del projecte de carretera de 3er ordre de Bunyola a la de Palma al Port d'Alcúdia per Orient, vall de Solleric i Lloseta (tram 2), elaborat l'any 1932, es pot llegir el següent: *"1º - Que de la mitad del kilometro 15 de la carretera de Palma al Puerto de Soller, arranca un camino antiguo, público y carretero, que pasando por la estación de Buñola llega y atraviesa el pueblecillo de Orient; y siguiendo el valle de Sollerich termina, pasando por los pueblos de Alaró y Lloseta, en el kilometro 29 de la carretera de Palma al Puerto de Alcudia. Se utiliza por el trafico rodado, aunque su conservación es muy defectuosa por cuidarlo mal los municipios de Buñola y Alaró, Lloseta e Inca"*.

A la descripció del projecte es diu que: *"Comienza el trazado en el final del trozo 1º a la salida de Orient y termina a la entrada de Alaró. El trazado en planta se desarrolla por la ladera derecha del barranco de Sollerich, siguiendo aproximadamente el trazado del actual camino hasta el frente de bajada al Huerto de Sollerich para seguir por la margen derecha del Torrente de Sancellas hasta Alaró, siguiendo desde el kº 5 el antiguo camino de Sollerich a Alaró"*.

Finalment, l'informe de l'enginyer deia el següent: *"Como trazado de esta carretera se ha aprovechado el de un camino antiguo de Buñola y Orient que es necesario modificar y pasado Orient no existe camino alguno de carros"; a la descripció del poble especificava que "El poblado de Orient está próximo al collado den Sollerich que corresponde a la divisoria de aguas de la cuenca del Torrente de Marratxí que vierte en la de Alcudia y es paso obligado de la carretera siguiendo proximately el camino de herradura, que anteriormente fue de carros entre Orient y Valle de Sollerich"*.

En el plànol del projecte apareix grafiat el camí vell d'Orient dins el terme de Bunyola i que dona continuïtat al traçat del camí catalogat dins el terme d'Alaró.

Aquest projecte de carretera no es correspon amb el que finalment es va executar, ja que aquest discorria pel coll d'Orient en direcció a l'hort de Solleric.

En un altre projecte d'aquesta carretera de 3er ordre de Bunyola a la de Palma al Port d'Alcúdia per Orient, vall de Solleric i Lloseta, amb data de l'any 1944, apareix grafiat el traçat del camí antic d'Orient a Alaró dins el terme de Bunyola i que dona continuïtat al traçat del camí catalogat dins el terme d'Alaró.

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província. Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Alaró envià per formar aquest pla, el "camino de Sollerich" és un dels inclosos, amb el núm 21, dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Alaró*, del mateix any, amb inici en la "carretera C.P. 210" i final en "Sollerich", amb una longitud de 3 quilòmetres, una amplada total de 3 metres i una calçada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Aquest document fa referència al traçat del camí des de l'actual carretera d'Orient fins a les cases de Solleric. Sols inclou el tram 1 del camí catalogat, des Creuer fins a les cases de Solleric.

El grup municipal PSM-NM presentà a l'Ajuntament d'Alaró una sèrie de mesures de protecció del dret de pas de diversos camins del terme, entre els quals hi trobam la petició al batle de la incoació del corresponent expedient per a la recuperació d'ofici del dret de pas de l'antic camí públic d'Alaró a Lluc, per Solleric, entre d'altres.

Així mateix, i per aquest camí en concret, també encomana l'inici de les negociacions amb Fodesma, per a l'establiment d'un conveni per a la restauració del camí.

La continuació d'aquest camí dins el terme d'Escorca, apareix recollida al Catàleg de Camins del Terme Municipal d'Escorca (Fodesma, 1998), elaborat pels serveis del Consell de Mallorca. Aquest camí de ferradura anomenat "camí d'Alaró a Almallutx pes Tossals Verds", apareix catalogat amb el núm. 14 i és un dels camins que reuneixen els requisits mínims per ésser inclosos a l'inventari de béns municipals, i es reconeix també el seu interès constructiu i excursionista.